

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu JUDr. Petra Černého, Ph.D., a soudců Mgr. Radima Kadlčáka a Mgr. Ladislava Vaško ve věci

žalobce: **Ing. A. H.**, narozený X,
bytem X,
zastoupený Mgr. Karolinou Kováčovou, advokátkou,
sídlem Václavská 20, 120 00 Praha 2,

proti

žalovanému: **Krajský úřad Ústeckého kraje**,
sídlem Velká Hradební 3118/48, 400 02 Ústí nad Labem,
zastoupený Mgr. Vlastimilem Škodou, advokátem,
sídlem Masarykovo nám. 193/20, 405 02 Děčín,

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 12. 2021, č. j. KUUK/165707/2021,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 12. 2021, č. j. KUUK/165707/2021, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

- II. Žalovaný je **povinen** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 9 800 Kč do třiceti dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou podanou v zákonem stanovené lhůtě prostřednictvím své právní zástupkyně domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 12. 2021, č. j. KUUK/165707/2021, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání a potvrzeno usnesení Městského úřadu Podbořany, orgánu sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „správní orgán I. stupně“), ze dne 11. 10. 2021, č. j. SVZ/24520/2021/Mar, jímž bylo podle § 55 odst. 6 písm. b) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění účinném do dne 31. 12. 2021 (dále jen „zákon o sociálně-právní ochraně dětí“), rozhodnuto o odmítnutí písemné žádosti žalobce ze dne 23. 9. 2021 o nahlédnutí do spisové dokumentace vedené o nezl. A. H., narozeném X, pod sp. zn. Om 39/2021. Žalobce se současně domáhal toho, aby soud žalovanému uložil povinnost nahradit mu náklady soudního řízení.

Žaloba

2. Úvodem podané žaloby žalobce uvedl, že je otcem nezl. A. H. Dále zmínil, že je ve věci výchovy a výživy nezletilého vedeno řízení u Okresního soudu v Lounech pod sp. zn. 0 P 91/2019, přičemž v této souvislosti bylo podle § 469 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, pro řízení o významných záležitostech dítěte jmenováno opatrovníkem nezletilého Město Podbořany [orgán sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“)]. Žalobce poté obsáhle zrekapituloval dosavadní průběh správního řízení vedeného k jeho žádosti o nahlédnutí do spisové dokumentace nezletilého.
3. Následně žalobce namítl, že je napadené rozhodnutí nezákonné, neboť je v rozporu s právní úpravou obsaženou v zákoně o sociálně-právní ochraně dětí. K tomu poukázal na dikci § 54, § 55 odst. 1 a 2 a § 55 odst. 5 a 6 zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Připomněl také, že pro věc je rozhodným znění odkazovaného zákona do dne 31. 12. 2021. Dle žalobce správní orgán I. stupně vedl jedinou spisovou dokumentaci týkající se nezletilého, a to jako opatrovník pro řízení vedené pod sp. zn. 0 P 91/2019 ohledně péče, výživy a o významných záležitostech nezletilého. Podle žalobce správní orgány v namítaných rozhodnutích odkázaly na to, že byl správní orgán I. stupně jmenován opatrovníkem pro zastupování nezletilého v soudním řízení, v němž jsou účastníky též rodiče, a umožnění nahlédnutí do spisové dokumentace by bylo porušením zásady rovného postavení účastníků řízení dle § 18 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), což by ve svém důsledku bylo v rozporu se zájmem nezletilého. Žalobce však tuto argumentaci považuje za nelogickou a nesprávnou, neboť z odkazovaných ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí nevyplývá, že důvodem pro odmítnutí nahlédnutí do spisové dokumentace může být skutečnost, že byl OSPOD jmenován nezletilému opatrovníkem pro řízení, v němž jsou účastníky též jeho rodiče. Podle žalobce je naopak správní orgán I. stupně ustanovován opatrovníkem dětí právě v řízeních, kde dochází zpravidla mezi rodiči ke kolizi. Pokud by tedy rodiče a dítě v kolizi nebyli, pak by nemusel být opatrovník ustanovován a vůbec by nevedl dle § 54 písm. b) zákona o sociálně-právní ochraně dětí evidenci ani by nevedl spis dle § 55 odst. 1 téhož zákona, resp. nebylo by kam nahlížet.
4. Žalobce zároveň doplnil, že pokud by platilo, že v případě, kdy je správní orgán I. stupně ustanoven v soudním řízení nezletilému jako opatrovník, není možno do spisu vedeném Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

o dítěti nahlédnout, pak by právní úprava § 55 odst. 5 zákona o sociálně-právní ochraně dětí, týkající se nahlížení do spisové dokumentace vedené o dětech, kterým byl správní orgán I. stupně ustanoven jako opatrovník nebo poručník, postrádala smysl, příp. by zde bylo výslovně uvedeno, že nahlížení se vztahuje jen na případy dle § 54 písm. a) nadepsaného zákona. Dle žalobce je přitom zcela běžné, že v rámci opatrovnických sporů rodiče s kolizním opatrovníkem jednají a nahlíží do spisu, který je veden ohledně nezletilých dětí, jichž se soudní řízení týká. Spis totiž obsahuje např. záznamy o výsledcích šetření v rodině, záznamy o jednání s rodiči nebo jinými osobami, kopie podání soudům a jiným státním orgánům, písemná vyhotovení rozhodnutí soudů.

5. V této souvislosti žalobce též zmínil, že OSPOD dle jeho názoru není obyčejným zástupcem účastníka řízení, jelikož disponuje pravomocemi, které běžný zástupce účastníka řízení nemá. Ve věci pak dle tvrzení žalobce oba rodiče nezletilého do spisu správního orgánu I. stupně již v minulosti nahlíželi, aniž by byli odmítnuti, přičemž i v té době bylo vedeno soudní řízení, v němž správní orgán I. stupně vystupoval jako opatrovník nezletilého. Porušeno tak bylo i legitimní očekávání žalobce, že opatrovník bude postupovat jako v obdobných případech.

Vyjádření žalovaného k žalobě

6. Žalovaný k výzvě soudu předložil správní spis a písemné vyjádření k žalobě, kterou navrhl jako nedůvodnou zamítnout. Po stručném shrnutí dosavadního průběhu projednávání věci žalovaný uvedl, že je ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí metodicky veden k rozlišování veřejnoprávní role OSPOD, která se vztahuje k ochraně dětí ohrožených, a výkonu kolizního opatrovnictví. Žalovaný dále poukázal na novelu zákona o sociálně-právní ochraně dětí, podle které ode dne 1. 1. 2022 došlo k nové úpravě vedení spisové dokumentace u dětí, u nichž byl obecní úřad s rozšířenou působností ustanoven opatrovníkem nebo poručníkem (§ 55 odst. 2 zákona o sociálně-právní ochraně dětí v novelizovaném znění). Následně žalovaný odkázal na dikci § 55 odst. 6 zákona o sociálně-právní ochraně dětí s tím, že je v něm upraveno nahlížení do spisové dokumentace vedené o dítěti pouze dle § 55 odst. 1 téhož zákona - tj. o dítěti, které je zařazeno podle § 6 uvedeného zákona jako ohrožené. Žalovaný v této části také citoval důvodovou zprávu, k již shora zmíněné novele provedené zákonem č. 363/2021 Sb.
7. Žalovaný poté uvedl, že dle § 55 odst. 6 písm. b) zákona o sociálně-právní ochraně dětí mohl správní orgán I. stupně ve věci rozhodnout o odmítnutí písemné žádosti žalobce o nahlédnutí do spisové dokumentace vedené o nezl. A. H., pokud to bylo v rozporu se zájmem dítěte. K tomu připomněl, že byl správní orgán I. stupně jmenovanému nezletilému soudem ustanoven jako opatrovník. Povinností opatrovníka pak bylo po projednání s dítětem definovat stanovisko, které bude předneseno při jednání soudu, popř. v rámci písemného vyjádření. OSPOD tak musel být jako ustanovený zástupce jednoho z účastníků řízení (tj. dítěte) nestranný a nezávislý, resp. jeho postavení muselo být rovné s postavením ostatních účastníků řízení. Žalovaný též vyslovil, že v případech, kdy OSPOD vystupuje toliko v roli kolizního opatrovníka dítěte v probíhajícím řízení, nejsou tzv. vrchnostenská oprávnění využívána. OSPOD tedy s rodiči a s dítětem komunikuje, zjišťuje jejich názor, doporučuje využití odborných služeb, zprostředkovává dítěti informace o probíhajícím řízení a řízením ho provází. Nezletilý A. H. přitom nebyl v daném případě vyhodnocen jako dítě ohrožené dle § 6 zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Postup správních orgánů ve věci tak žalovaný považuje nadále za zákonný a v nejlepším zájmu dítěte.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

Replika žalobce

8. V podané replice žalobce setrval na argumentaci uvedené již v žalobě. Dále zmínil, že v případě soudních opatrovnických řízení bylo naproti tvrzení žalovaného naprosto běžnou praxí, že rodičům dítěte bylo umožňováno do spisů vedených u OSPOD nahlížet. Ostatně i nahlížení do předmětného spisu sp. zn. Om 39/2021 vedeného v rámci výkonu kolizního opatrovnictví nezl. A. H. bylo žalobci i matce nezletilého v minulosti umožněno, jak vyplývá z jeho obsahu. Z prvostupňového usnesení poté dle názoru žalobce není zřejmé, v čem byla řešená situace ohledně nahlížení do spisu odlišná od situace dřívejší, kdy jeden nebo druhý rodič do spisu nahlížel rovněž v době, kdy bylo vedeno soudní řízení ohledně úpravy poměrů nezletilého. Postup správních orgánů ve věci proto žalobce považuje za nelogický a nekonzistentní, porušující jeho práva. Současně žalobce podotknul, že jsou pro něj zájmy jeho syna vždy na předním místě a odmítl spekulace o tom, že by v řešeném případě mohla existovat kolize zájmů mezi ním a jeho synem, která by mohla být důvodem pro odepření nahlížení do spisu dle rozhodné právní úpravy. Upozornil také na skutečnost, že OSPOD provádí šetření v rodině a obydlí účastníků řízení, předvolává rodiče k jednání ve svých prostorech, vede pohovory s dětmi i s rodiči, rodiče poučuje o jejich právech a povinnostech atd. Takovýmito pravomocemi přitom běžný zástupce účastníka řízení nedisponuje. V tomto ohledu žalobce odkázal na dikci § 52 a § 53 zákona o sociálně-právní ochraně dětí, přičemž konstatoval, že není pravda, že by OSPOD pravomoci plynoucí z nadepsaných ustanovení nevyužíval, když jako kolizní opatrovník zjišťuje poměry dítěte v domácnosti obou rodičů a často také rodiče předvolává ke společnému jednání, kde rodiče poučuje o jejich právech a povinnostech a právech dítěte, případně s rodiči a dětmi vede i různá jednání, o nichž zpravidla pořizuje zápisy a zakládá je do vedeného spisu. I v nyní projednávané věci opatrovník tyto pravomoci využil, jak plyne ze spisové dokumentace. Tvrzení žalovaného, že výše uvedené pravomoci jsou OSPOD využívány jen v případě dětí zařazených dle § 6 zákona o sociálně-právní ochraně dětí, tudíž není správné.

Posouzení věci soudem

9. O žalobě soud rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), bez jednání, neboť účastníci řízení s tímto postupem výslovně souhlasili.
10. Napadené rozhodnutí žalovaného soud přezkoumal v řízení podle části třetí hlavy druhé prvního dílu s. ř. s., který vychází z dispoziční zásady vyjádřené v § 71 odst. 1 písm. c), písm. d), odst. 2 větě druhé a třetí a v § 75 odst. 2 větě první s. ř. s. Z této zásady vyplývá, že soud přezkoumává zákonnost rozhodnutí správního orgánu pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během dvouměsíční lhůty po oznámení napadeného rozhodnutí ve smyslu § 72 odst. 1 s. ř. s. Povinností žalobce je proto tvrdit, že rozhodnutí správního orgánu nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení, a toto tvrzení zdůvodnit. Nad rámec žalobních bodů musí soud přihlídnout toliko k vadám napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu, nebo které vyvolávají nicotnost napadeného rozhodnutí podle § 76 odst. 2 s. ř. s.
11. Na tomto místě soud předesílá, že po přezkoumání skutkového a právního stavu a po prostudování obsahu předložené spisové dokumentace dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
12. V kontextu projednávané věci soud předně upozorňuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 11. 2022, č. j. 4 As 110/2022-28, v němž bylo formou právní věty konstatováno, že „[r]ozhodnutí o odmítnutí nahlížení do spisové dokumentace orgánu sociálně-Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

právní ochrany dětí dle § 55 odst. 6 písm. b) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, podléhá přezkumné pravomoci správních soudů dle § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s., a to i pokud se jedná o dokumentaci týkající se výkonu funkce opatrovníka dítěte v občanském soudním řízení.“

13. V souvislosti s odkazem žalovaného na novelu zákona o sociálně-právní ochraně dětí, podle které ode dne 1. 1. 2022 došlo k nové úpravě vedení spisové dokumentace u dětí, u nichž byl obecní úřad s rozšířenou působností ustanoven opatrovníkem nebo poručníkem (§ 55 odst. 2 zákona o sociálně-právní ochraně dětí v novelizovaném znění), soud dále uvádí, že podle § 75 odst. 1 s. ř. s. při přezkoumání napadeného rozhodnutí vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Rozhodným zněním zákona o sociálně-právní ochraně dětí tedy pro projednávaný případ bylo znění účinné do dne 31. 12. 2021. Odkaz žalovaného na novelizované znění tohoto zákona tak byl v nyní řešené věci irrelevantním.
14. Podle § 54 zákona o sociálně-právní ochraně dětí obecní úřad obce s rozšířenou působností vede evidenci dětí a) uvedených v § 6, b) kterým byl ustanoven opatrovníkem nebo poručníkem.
15. Dle § 55 odst. 1 téhož zákona o dětech zařazených v evidenci podle § 54 vede obecní úřad obce s rozšířenou působností spisovou dokumentaci. Podle odst. 5 věty první tohoto ustanovení nahlížet do spisové dokumentace vedené o dítěti, nejde-li o část týkající se správního řízení, je oprávněn na základě písemné žádosti pouze rodič dítěte, kterému náleží rodičovská odpovědnost, nebo jiná osoba odpovědná za výchovu dítěte nebo jejich zástupce na základě písemně udělené plné moci. Podle odst. 6 písm. b) nadepsaného ustanovení údaje obsažené ve spisové dokumentaci týkající se dítěte je obecní úřad obce s rozšířenou působností oprávněn využít pouze v zájmu dítěte při zajišťování sociálně-právní ochrany. Obecní úřad obce s rozšířenou působností do 15 dnů ode dne, kdy rodič, osvojenec nebo osoba odpovědná za výchovu dítěte požádali o nahlédnutí do uvedené spisové dokumentace, rozhodne o odmítnutí písemné žádosti, pokud by to bylo v rozporu se zájmem dítěte, v rozporu s rozhodnutím soudu o utajení osvojení nebo pokud lze ze spisové dokumentace zjistit, která fyzická osoba upozornila na skutečnosti uvedené v § 7.
16. V návaznosti na závěry vyslovené ve shora odkazovaném rozsudku Nejvyššího správního soudu se pak zdejší soud zabýval meritem posuzovaného případu, tedy otázkou, zda byl žalobce oprávněn nahlédnout podle § 55 zákona o sociálně-právní ochraně dětí do spisové dokumentace vedené o jeho nezl. synovi A. H. správním orgánem I. stupně, příp. v jakém rozsahu.
17. K tomu soud nejprve upozorňuje, že správní orgán I. stupně v nyní řešené věci zastává dvojí roli. Za první v rámci občanského soudního řízení vystupuje jako kolizní opatrovník nezl. A. H., a tedy vykonává za jmenovaného procesní práva, je oprávněn činit jeho jménem úkony a zastupuje nezletilého v řízení až do jeho pravomocného skončení, přičemž účelem ustanovování kolizního opatrovníka dítěti je „*obecně lepší ochrana jeho práv*“ (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 19. 2. 2014, sp. zn. I. ÚS 3304/13). Za druhé správní orgán I. stupně vede spisovou dokumentaci jakožto orgán veřejné správy dle § 54 a § 55 zákona o sociálně-právní ochraně dětí (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 11. 2022, č. j. 4 As 110/2022-28). Tyto dvě role je přitom nutno důsledně odlišovat. V posuzovaném případě proto nelze bez dalšího souhlasit s toliko obecným závěrem žalovaného, resp. správního orgánu I. stupně, že předmětnou spisovou dokumentaci, do níž žalobce žádal umožnit nahlédnout, vedl správní orgán I. stupně pouze jako kolizní opatrovník, a obsahovala tak výhradně výstupy z této jeho činnosti (resp. dokumenty výhradně sloužící

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

pro zastupování nezletilého v dotčeném sporu), pročez nezbylo než danou žádost žalobce odmítnout.

18. Obecně lze v daném kontextu uvést, že kolizní opatrovnictví neklade překážku nahlížení do spisu vedeného OSPOD (zde správním orgánem I. stupně) dle § 55 zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Pokud však OSPOD vykonává roli kolizního opatrovníka dítěte, po dobu výkonu kolizního opatrovnictví nelze oprávněným osobám umožnit nahlížení do celé spisové dokumentace podle § 55 odst. 5 zákona o sociálně-právní ochraně dětí, nýbrž pouze do těch částí (existují-li), které s řízením, v němž OSPOD vystupuje jako kolizní opatrovník, nesouvisejí a do těch, které s tímto řízením souvisejí a jsou součástí soudního spisu vedeného v tom kterém případě, do něhož oprávněné osoby nepochybně mohou nahlédnout. Stejně tak mohou oprávněné osoby z logiky věci samé nahlédnout do částí spisu, ve kterých jsou zaznamenány úkony, jichž se přímo účastnily, popř. účastnit zjevně mohly (či měly), jakož i vztahujících se k jejich podáním či sdělením, které ve věci učinily, a k listinám, které jim byly ze strany OSPOD adresovány.
19. V ostatních částech spisové dokumentace jsou pak dány důvody pro odmítnutí žádosti o nahlížení do ní ve smyslu § 55 odst. 6 písm. b) zákona o sociálně-právní ochraně dětí, neboť umožnění takového nahlížení by znamenalo porušení zásady rovného postavení účastníků v občanském soudním řízení ve smyslu § 18 odst. 1 věta první o. s. ř. Kolizní opatrovník - tj. v projednávaném případě správní orgán I. stupně - je totiž v takovém řízení v postavení odpovídajícím advokátu *ex officio* opatrovaného dítěte, a jeho podklady jsou tak fakticky podklady opatrovaného dítěte. Jinak řečeno, úkolem opatrovníka je hájit v soudním řízení práva a oprávněné zájmy nezletilého dítěte, které zastupuje, tedy vystupovat v jeho nejlepší zájmu v řízení před soudem (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 8. 2020, č. j. 1 As 144/2019-48, nebo ze dne 8. 11. 2022, č. j. 4 As 110/2022-28). Dítě, ani jeho kolizní opatrovník, přitom nejsou v občanském soudním řízení oprávněni nahlížet do podkladové dokumentace ostatních účastníků tohoto řízení, resp. jejich zástupců. Umožnění nahlédnutí do této části spisové dokumentace vedené OSPOD by tudíž znamenalo rozpor se zájmy dítěte (srov. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 19. 11. 2021, č. j. 9 Ad 1/2020-62). Zpravidla je tak nutno umožnit oprávněným osobám nahlížení bez omezení pouze do těch částí spisové dokumentace vytvořených do doby jmenování OSPOD kolizním opatrovníkem, resp. do doby bezprostředně tomuto jmenování předcházející, jakož i do těch, které s tímto řízením souvisejí a jsou součástí vedeného soudního spisu, a dále do částí, které jsou záznamem úkonů, jichž se oprávněná osoba žadatele přímo účastnila, popř. účastnit mohla, nebo sdělení, která sama učinila či jí byly ze strany OSPOD adresovány. V této souvislosti je přiléhavým poukázat také na komentářovou literaturu, ze které se pro podporu výše popsanych závěrů podává, že „[p]o dobu výkonu kolizního opatrovnictví orgánem sociálně-právní ochrany dětí nelze pak umožnit nahlížení do části spisové dokumentace ochrany mládeže ani rodičům, kteří jsou ve vztahu k dítěti v řízení, v němž je orgán sociálně-právní ochrany procesním opatrovníkem jmenován, v kolizi zájmů, avšak pouze v tom rozsahu, který se dané záležitosti dotýká. Nelze tak "zaplombovat" dokumentaci celou (...). Nahlížení by bylo možné umožnit pouze k tomu již způsobilému dítěti, neboť orgán sociálně-právní ochrany má vůči němu podobné postavení jako dítětem zplnomocněný nebo soudem jmenovaný advokát nebo jiný zmocněnec.“ (srov. Macela, M., Hovorka, D., Křístek, A., Trubačová, K., a Zárasová, Z.: *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí: Komentář*, Wolters Kluwer, Praha: 2015, k § 55).
20. V souvislosti s dříve popsáním je tak možno souhlasit s žalobcem, že jako rodič nezl. Adama Hodiny, kterému náleží rodičovská odpovědnost, byl v souladu s § 55 odst. 5 zákona Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

o sociálně-právní ochraně dětí v obecné rovině oprávněn nahlížet do spisové dokumentace, kterou vede správní orgán I. stupně, a to i přesto, že v probíhajícím občanském soudním řízení tento orgán vystupuje jako kolizní opatrovník nezl. A. H. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 11. 2022, č. j. 4 As 110/2022-28). V souladu s § 55 odst. 6 písm. b) zákona o sociálně-právní ochraně dětí však byly dány důvody k odmítnutí žádosti do té části spisové dokumentace, která souvisela se zmiňovaným probíhajícím občanským soudním řízením, v němž správní orgán I. stupně vystupoval jako kolizní opatrovník nezletilého, a přitom nebyla součástí soudního spisu v daném řízení, či se netýkala úkonů, kterých se žalobce přímo účastnil, popř. účastnit mohl, jakož i sdělení, která sám žalobce učinil nebo připsů adresovaných jeho osobě ze strany správního orgánu I., jak už bylo vyloženo shora. V tomto ohledu je možno poukázat také na obecný závěr plynoucí z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 12. 2014, č. j. 4 Ads 194/2014-30, byť se tento konkrétně zabýval aplikací § 55 odst. 4 zákona o sociálně-právní ochraně dětí, že *„[s]právní orgán (zpravidla jako orgán sociálně-právní ochrany dětí) je nicméně v rozhodnutí o odmítnutí žádosti o nahlížení povinen odůvodnit, do kterých konkrétních podkladů a z jakého důvodu nahlížení odpírá, přičemž toto odůvodnění je třeba formulovat tak, aby bylo na jedné straně přezkoumatelné, na druhé straně, však aby nezasáhlo do zákonem chráněných zájmů, zejména do ochrany dotčeného dítěte.“*

21. Z obsahu spisové dokumentace vedené správním orgánem I. stupně pod sp. zn. Om 39/2021 přitom zdejší soud zjistil, že jsou v něm založeny mj. i pozvánky k účasti na jednání adresované právě žalobci ze dne 14. 4. 2021, 25. 8. 2021 a 7. 10. 2021, protokoly a záznamy o jednáních, kterých se žalobce účastnil, popř. na která byl správním orgánem I. stupně nepochybně zván, ze dne 28. 4. 2021, 3. 6. 2021, 23. 9. 2021, 24. 9. 2021, 30. 9. 2021 a 1. 10. 2021, rozhodnutí a vyrozumění Okresního soudu v Lounech ve věci vedené pod sp. zn. 0 P 91/2019 ze dne 10. 9. 2020, 17. 8. 2021, 29. 9. 2021, 6. 10. 2021 a 26. 10. 2021 (pozn. soudu – právě usnesením Okresního soudu v Lounech ze dne 17. 8. 2021, č. j. 0 P 91/2019-3034, byl správní orgán I. stupně jmenován opatrovníkem nezl. A. H. k zastupování v řízení o významných záležitostech dítěte vedeném u téhož soudu pod uvedenou spisovou značkou), rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 29. 6. 2021, č. j. 96 Co 9/2021-3008, rozhodnutí Krajského úřadu Ústeckého kraje ze dne 27. 11. 2020 a 26. 2. 2021 týkající se základní školní docházky nezl. A. H. adresované žalobci, připsy žalobce adresované správnímu orgánu I. stupně a naopak ze dne 7. 5. 2021, 12. 5. 2021, 17. 5. 2021, 19. 5. 2021, 14. 6. 2021, 16. 6. 2021, 21. 6. 2021, 22. 6. 2021, 28. 6. 2021, 3. 9. 2021 a 9. 9. 2021, záznam z telefonického hovoru správního orgánu I. stupně s žalobcem ze dne 24. 6. 2021, jakož i sdělení správního orgánu I. stupně adresované žalobci o možnosti nahlédnout do dotčené spisové dokumentace Om nezl. A. H. ze dne 10. 6. 2021 a 16. 6. 2021 a na ně navazující protokol o jednání s žalobcem ze dne 30. 6. 2021 ve věci jeho nahlédnutí do spisové dokumentace vedené o nezl. A. H., z něhož plyne, že žalobci bylo umožněno do předmětného spisu nahlédnout a pořídit si též fotodokumentaci části tohoto spisu.
22. V projednávané věci však byla žádost žalobce bez dalšího odmítnuta jako celek. Jinými slovy, žalobci nebylo umožněno nahlédnout do žádné části této spisové dokumentace. Z prvostupňového ani žalobou napadeného rozhodnutí ve věci nicméně ve smyslu již dříve uvedených závěrů nevyplývá, že by se správní orgány odpovídajícím způsobem zabývaly posouzením toho, zda celá spisová dokumentace souvisí s vedeným občanským soudním řízením, v němž má OSPOD roli kolizního opatrovníka nezl. A. H., či nikoliv, případně v jakém rozsahu. Takový (paušalizující) postup správních orgánů je tedy nesprávný, neboť i s odkazem na výše provedenou rekapitulaci spisové dokumentace vedené správním orgánem I. stupně pod sp. zn. Om 39/2021 zjevně není pravdou, že by celá spisová Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

dokumentace souvisela toliko s rolí správního orgánu I. stupně jako kolizního opatrovníka nezl. A. H. Správní orgány se proto v řešeném případě měly posouzením rozsahu případného odmítnutí žádosti žalobce relevantně zabývat a ve svých rozhodnutích se k němu i zřejmým způsobem vyjádřit. Jak ostatně Nejvyšší správní soud obecně vyslovil k právu nahlížet do spisové dokumentace ve smyslu § 55 zákona o sociálně-právní ochraně dětí v rozsudku ze dne 8. 11. 2022, č. j. 4 As 110/2022-28: „*Toto právo zaručuje možnost seznámit se s listinami a materiály, které obecní úřad obce s rozšířenou působností o dítěti a jeho rodině vede. Kromě průběžného informování o tom, jakým způsobem probíhá sociálně-právní ochrana dítěte, možnost nahlížet do spisové dokumentace má sloužit především k tomu, aby se rodiče a jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte mohli bránit případnému nepodloženému nebo neoprávněnému zásahu do svého soukromí, pokud by spočíval na podkladech, které by z pohledu rodiny nebyly průkazné, byly nesprávně vyhodnocené nebo dokonce byly nepravdivé nebo získány v rozporu s platnou právní úpravou (viz Rogalewiczová, R.; Cilečková, K.; Kapitán, Z.; Doležal, M. a kol. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2018, komentář k § 55).*“

23. K navrženému důkazu správním spisem - listinami, které jsou jeho obsahem (konkrétně napadeným rozhodnutím, prvostupňovým rozhodnutím a spisovou dokumentací správního orgánu I. stupně vedenou pod sp. zn. Om 39/2021), je pak nutno uvést, že vychází-li soud ve správním soudnictví z údajů a listin obsažených ve správním spisu, nejedná se o dokazování ve smyslu § 52 s. ř. s. (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 5. 2015, č. j. 7 As 83/2015-56, ze dne 29. 1. 2009, č. j. 9 Afs 8/2008-117, nebo ze dne 29. 6. 2011, č. j. 7 As 68/2011-75). Obsah správního spisu (tj. všechny jeho součásti) tudíž nelze považovat bez dalšího za důkaz. Vyplývá to ze samotné podstaty řízení ve správním soudnictví, které je přezkumným řízením řízení správního, přičemž správní spis je obrazem a výsledkem správního řízení, dokládající skutkový stav, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 5. 2019, č. j. 3 Afs 194/2017-25). V kontextu výše popsaného soud dále shledal zjevně nadbytečným provádět důkaz soudním spisem Okresního soudu v Lounech ve věci vedené pod sp. zn. 0 P 91/2019, neboť veškeré pro věc relevantní okolnosti seznatelně vyplývaly již ze samotného obsahu spisového materiálu předloženého ve věci žalovaným (resp. správním orgánem I. stupně), jak bylo také už dříve rekapitulováno.
24. Na základě veškerých shora popsaných skutečností tak soud napadené rozhodnutí výrokem I. rozsudku zrušil podle § 78 odst. 1 s. ř. s. pro nezákonnost a věc vrátil podle § 78 odst. 4 s. ř. s. žalovanému k dalšímu řízení. V něm bude žalovaný podle § 78 odst. 5 s. ř. s. vázán právním názorem, který soud ve zrušujícím rozsudku vyslovil. Na žalovaném tak bude, aby se ve shora naznačeném směru věci znovu zabýval, tedy především konkrétně posoudil, zda a v jakém rozsahu dotčené spisové dokumentace vedené správním orgánem I. stupně o nezl. A. H. byly splněny podmínky pro odmítnutí žádosti žalobce o nahlédnutí do ní.
25. Jelikož měl žalobce v řešené věci plný úspěch, soud podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. výrokem II. rozsudku uložil žalovanému povinnost zaplatit mu do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku náhradu důvodně vynaložených nákladů řízení v celkové výši 9 800 Kč. Náhrada se skládá ze zaplaceného soudního poplatku za žalobu ve výši 3 000 Kč, z částky 6 200 Kč za dva úkony právní služby právní zástupkyně žalobce po 3 100 Kč podle § 7, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“), [tj. převzetí a příprava zastoupení – § 11 odst. 1 písm. a), podání žaloby – § 11 odst. 1 písm. d)], a z částky 600 Kč jako náhrady hotových výdajů advokáta [tj. dva režijní paušály po 300 Kč podle § 13 odst. 1

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

a 4 advokátního tarifu]. Soud naproti tomu žalobci nepřiznal náhradu nákladů řízení za úkon spočívající v podané replice, neboť jej nepovažuje za účelně vynaložený, když žalobce v replice prakticky toliko setrval na již dříve uplatněné žalobní argumentaci.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Ústí nad Labem 10. května 2023

JUDr. Petr Černý, Ph.D., v. r.
předseda senátu